

Jewsiewicki, Władysław

Wystawa fotogramów Leona Barszczewskiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 40/3, 227-228

1995

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W trakcie uroczystości prezydent Mitterand wygłosił długie przemówienie, w którym podkreślił naukowe i społeczne zasługi Marii Skłodowskiej-Curie, stawiając ją w rzędzie najwybitniejszych uczonych świata. Przypomniał, że musiała walczyć z przeciwnościami losu, a w pewnych okresach z napastliwością francuskiej prasy. Głos zabrał także Lech Wałęsa, dziękując Francuzom „za ten piękny gest”.

O uhonorowanie Marii Skłodowskiej-Curie zwróciły się jeszcze w 1992 r. do prezydenta Francji trzy znane Francuzki: deputowana do Parlamentu Europejskiego Hélène Carrère d'Encause, minister ds. socjalnych Simone Veil oraz była deputowana Françoise Gaspard. Podkreślały, że w Panteonie pochowani są sami mężczyźni i że najwyższa pora, aby stan ten zmienić. Mitterand zaakceptował tą inicjatywę, a urzędowy dekret wydano symbolicznie w Dniu Kobiet – 8 marca. Jak z tego wynika, o przenosinach prochów Marii do Panteonu zadecydowały względy raczej drugorzędne, co oczywiście nie zmienia postaci rzeczy.

Marię i Piotra uczcił także niedawno Bank Francji, wprowadzając do obiegu banknot 500 frankowy z ich podobiznami.

W Polsce pamięć Marii Skłodowskiej-Curie w sposób trwały uczcił Instytut Historii Nauki PAN. Już w 1994 r. ukazała się staraniem Instytutu (przy współpracy Polskiego Towarzystwa Chemicznego) obszerna, 450-stronicowa *Korespondencja polska Marii Skłodowskiej-Curie* w opracowaniu K. Kabzińskiej, M. Małowicz, J. Piskurewicz i J. Różewicz. W przygotowaniu znajduje się następny tom obejmujący korespondencję M. Skłodowskiej-Curie z uczonymi Europy Środkowej i Wschodniej.

Jan Piskurewicz
(Warszawa)

WYSTAWA FOTOGRAMÓW LEONA BARSZCZEWSKIEGO

W 85 rocznicę śmierci płk. Leona Barszczewskiego (1849–1910), badacza i fotografa dokumentalisty Azji Środkowej, 24 marca 1995 roku została – dzięki staraniom rodziny – otwarta w Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie wystawa jego prac fotograficznych.

Leon Barszczewski urodził się w Warszawie. Wykształcenie zdobył w szkołach wojskowych, po których trafił do oddziału kartograficznego. Tam znalazł warunki do realizacji swoich pasji badawczych. Rozpoczął penetrację terenów Azji Środkowej, a szczególnie rejonu Zerawszanu, Gór Hisarskich i wschodniej Buchary. Zdobył uznanie jako glaciolog i biolog, zajmował się także geologią, mineralogią, archeologią, historią i etnografią tych obszarów azjatyckich. Z jego zbiorów w Samarkandzie urządzono muzeum regionalne.

Zbiory fotograficzne, notatki badawcze oraz mapy rękopiśmienne Barszczeński po zakończeniu służby wojskowej w Azji Środkowej przywiózł do kraju. Tylko fragment jego kolekcji ocalał (fotografie i klisze znajdują się w zbiorach rodzinnych oraz w Muzeum Fotografii w Krakowie; rękopisy i mapy – w Archiwum PAN w Warszawie). Materiał ten zasługuje na wnikliwą analizę historyków nauki i historyków sztuki.

Katalog wystawy opracowała Marzena Godzińska. Został on wydany staraniem rodziny, głównie przez Igora Strojckiego, który swe zbiory historyczne już kilkakrotnie udostępniał zainteresowanym.

Władysław Jewsiewicki
(Warszawa)

NAGRODA „PRZEGLĄDU WSCHODNIEGO” 1994

Redakcja „Przeglądu Wschodniego”, kwartalnika naukowego poświęconego związkom Polski z Europą Wschodnią i dziejom Polaków na Wschodzie po raz drugi przyznała Nagrodę.

W kategorii «krajowej» Nagrodę „Przeglądu Wschodniego” za rok 1994 otrzymali *ex aequo*: Piotr Eberhardt, profesor w Instytucie Geografii PAN i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego za książkę *Przemiany narodowościowe na Ukrainie XX w.* (Warszawa 1994) oraz wcześniejsze prace dotyczące stosunków narodowościowych na Litwie i Białorusi (P. Eberhardt jest autorem m.in. książek: *Przemiany narodowościowe w Białorusi*, 1994 oraz głośnej książki historycznej *Polska granica wschodnia 193°–1945*, Warszawa 1993) – i Andrzej Nowak z Krakowa, pracownik naukowy Instytutu Historii PAN, za książkę *Między carem a rewolucją. Studium politycznej wyobraźni i postaw Wielkiej Emigracji wobec Rosji 1831–1849* (wyd. Gryf 1994).

Decyzją Jury Nagrodę „Przeglądu Wschodniego” w kategorii «zagranicznej» otrzymali Daniel Beauvois, profesor Sorbony, członek zagraniczny PAN, za książkę *La bataille de la terre en Ukraine 1863–1914. Les Polonais et les conflits socio-ethniques* (Lille 1994) oraz wcześniejsze prace dotyczące XIX-wiecznej historii ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej i Władimir Dżakow, emerytowany profesor Rosyjskiej Akademii Nauk, członek zagraniczny PAN, dr h.c. Uniwersytetu Łódzkiego – za całość dorobku badawczego na temat losu Polaków na Syberii i stosunków polsko-rosyjskich w XIX w.

Obaj uczeni zagraniczni, od lat utrzymujący bliskie kontakty z nauką polską, w swoim dorobku mają też ważne prace z zakresu historii nauki i oświaty polskiej. Daniel Beauvois jest autorem obszernej monografii o Uniwersytecie Wileńskim i szkolnictwie mu podległym w latach 1803–1932 (Lille-Paris), przełożonej